

Jane
Austen

Rozum a cit

Rozum a cit

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Blanka Carrière, 2017, 2021

Cover © Adéla Korbelářová, 2025

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5486-1 (pdf)

Jane
Austen

Rozum a cit

$\frac{1}{4}$
O₀

KAPITOLA 1

Rodina Dashwoodových žila v Sussexu již odnepaměti. Uprostřed svého rozsáhlého panství, v místě zvaném Norland Park, si vybudovala sídlo, kde si pak po mnoho generací získávali její členové svým příkladným způsobem života úctu a respekt po celém kraji. Poslední majitel panství byl svobodný mládenec, který se dožil požehnaného věku a který strávil většinu života se svou sestrou, jež mu byla zároveň společnicí i hospodyní. Její smrt, jež zaklepala na dveře o deset let dříve než ta jeho, mu skrz naskrz proměnila život. Aby nahradil tuto ztrátu, pozval a přijal ve svém domě rodinu svého synovce Henryho Dashwooda, zákonného dědice norlandského panství, kterému měl také v úmyslu ho odkázat. Ve společnosti svého synovce a jeho rodiny zažil pak starý pán mnoho šťastných chvil. Vzniklo mezi nimi silné pouto, pan a paní Dashwoodovi dělali, co mu na očích viděli, a to ne proto, že by byli vypočítaví, ale proto, že měli od přírody dobré srdce a snažili se starému pánovi všemožně zpříjemnit život, jak jen to jeho věk umožňoval. Roztomilá dovádívost jejich dětí pak celou idylku jen dotvářela.

Pan Henry Dashwood měl jednoho syna z prvního manželství a tři dcery z druhého – současného. Syn, rozvážný a důstojný mladý muž, byl více než dostatečně zajištěn díky značnému dědictví po matce, jehož polovinu nabyl v den své plnoletosti.

Sňatkem, který následoval vzápětí, své bohatství ještě znásobil. Norlandské dědictví pro něj tudíž nemělo tak zásadní význam jako pro jeho sestry, neboť těm zbývalo kromě toho, v co mohly doufat, že jim snad připadne po otci, jen žalostně málo.

Jejich matka neměla nic a otcovo jmění činilo jen sedm tisíc liber, neboť užívací právo na druhou polovinu majetku své první ženy měl pouze doživotně a i ta pak měla přejít na jeho syna.

Starý pán zemřel. Četla se závěť, a jak už to u čtení závětí bývá, došlo jak na radost, tak na slzy zklamání. Stařec sice nebyl tak nespravedlivý či nevďěčný, aby svému synovci panství neodkázal, učinil to však takovým způsobem, že pro něj polovina dědictví zcela pozbyla hodnoty. Pan Dashwood o něj stál hlavně kvůli své choti a svým dcerám, než kvůli sobě a synovi. Avšak právě tomuto synovi a synovi jeho syna, čtyřletému chlapci, panství připadlo a to tak, že jemu samotnému nezbyla žádná možnost zaopatřit ty, kteří byli jeho srdci nejdražší a kteří zaopatření potřebovali nejvíce. Vše připadlo onomu dítěti, které si během několika návštěv vykonaných s rodiči na Norlandu zcela podmanilo prastrýčkovu srdce svou čtyřletou roztomilostí, dětským žvatláním, legračními podvůdky a rošťárničkami, stejně jako všudypřítomným povykem a zcela zastínilo léta pozornosti a péče, které se mu dostávalo od synovcovy choti a jejích dcer. Přesto neměl v úmyslu zachovat se nevďěčně a na důkaz své náklonnosti odkázal každé z dívek tisíc liber.

Pan Dashwood byl zpočátku hluboce zklamán. Jelikož byl ale povahy veselé a optimistické a jen tak něco ho neskolilo a poněvadž nebylo důvodu se domnívat, že by svého strýce vbrzku následoval, řekl si, že když se všichni trochu uskromní, podaří se mu jistě ušetřit něco z výnosu už tak rozsáhlého panství, na kterém se toho navíc dalo tolik vylepšit. Avšak bohatství, které mu připadlo tak pozdě, si neužíval víc než

pouhopouhý jeden rok. O víc svého strýce nepřežil a deset tisíc liber včetně nedávných odkazů bylo vše, co svým dcerám a choti zanechal.

Když se pak blížila jeho poslední hodinka, poslali pro jeho syna, kterého umírající otec požádal tak důrazně a naléhavě, jak jen bylo v dané situaci v jeho silách, aby se postaral o svou nevlastní matku a sestry.

Pan John Dashwood nebyl sice tak citlivé povahy jako zbytek jeho rodiny, nicméně ho taková žádost učiněná v takovou chvíli dojala a slíbil, že pro ně učiní vše, co bude moci.

Nebyl to muž špatné povahy, tedy pokud by nám nevadilo jeho poněkud chladné srdce a sobeckost. Byl považován spíše za člověka váženého, jelikož si v každodenních záležitostech vedl řádně a patřičně a kdyby se býval oženil s přívětivější ženou, stal by se jistě ještě váženějším a snad by se i naučil větší laskavosti, neboť se ženil ve velmi mladém věku a svou ženu nadevše miloval. Fanny Dashwoodová byla však živoucí karikaturou svého manžela; ještě omezenější a ještě sobečtější.

Když John Dashwood dával svému otci v jeho poslední chvíli zmíněný slib, v duchu si představoval, že by každé ze sester přidal k věnu tak tisíc liber. Byl pevně rozhodnutý. Představa čtyř tisíc liber ročně, které teď přibydou k jeho dosavadním příjmům (a to nepočítal polovinu jmění po matce), ho hřála u srdce a utvrzovala ho v jeho šlechetnosti. Ano, dá jim tři tisíce liber; tak bude velkorysý! To jim bude k pohodlnému životu bohatě stačit. Tři tisíce liber! Taková částka by pro něj přeci neměla být problém. Podobné myšlenky se mu honily hlavou po celý den a i během dnů následujících a ani jednou svého rozhodnutí nezalitoval.

Jakmile se nad otcem zavřelo víko rakve, dostavila se, aniž by o svém záměru tchyni jakkoli informovala, paní Fanny Dashwoodová se svým dítětem a veškerým služebnictvem. Nikdo jí

toto právo nemohl upírat, dům teď podle všech náležitostí patřil jejímu manželovi, ovšem, že by to od ní bylo zrovna taktní, říci se nedalo. Paní Dashwoodová se jistě musela cítit velice nepříjemně, zvláště pak když se jednalo o dámu s tak zapáleným smyslem pro čest a tak romanticky velkodušnou, u které jakýkoliv prohřešek podobného typu, ať už byl jejím strůjcem či obětí kdokoliv, vzbuzoval vždy nepřekonatelný odpor.

Fanny Dashwoodová nebyla v manželově rodině nikdy moc oblíbená. Ale doposavad neměla příležitost předvést, jak daleko dokáže ve své chamtivosti zajít.

Paní Dashwoodová byla tímto neuctivým chováním tak dotčena, že vůči své snaše pocítila okamžitě hluboké opovržení a byla pevně rozhodnuta ihned po jejím příjezdu dům navždy opustit, kdyby nebylo její nejstarší dcery, která ji přiměla, aby svůj odchod ještě zvážila a tak si nakonec z něžné lásky, kterou ke svým třem dětem cítila, vše rozmyslela a rozhodla se zůstat a vyhnout se tak kvůli nim vážnému rozkolu s jejich bratrem.

Elinor, nejstarší dcera, jejíž názor měl takovou váhu, byla obdařena pronikavým rozumem a bystrým úsudkem, díky čemuž se stala, ač jí bylo pouhých devatenáct let, matčinou rádčyní a mohla tak, naštěstí pro všechny, krotit jejího vášnivého ducha, který ji občas vedl k dosti neopatrnému chování.

Elinor měla velké a dobré srdce, láskyplnou, vřelou a citlivou povahu, ale uměla se ovládat. Umění, kterému se její matka musela ještě naučit a kterému se jedna z jejích sester učit nikdy nehodlala.

Marianna byla své sestře v mnoha ohledech podobná. Byla chytrá a citlivá, ale všechno prožívala příliš vášnivě... když plakala, tekly jí slzy proudem, když se smála, byl její radosti plný dům. Byla velkorysá, milá, zajímavá... všechno, jen ne rozvážná. Její podobnost s matkou bila do očí.

Elinor sledovala někdy sestřinu příliš citlivou povahu s obavami, paní Dashwoodová ji však kvůli tomu obdivovala a zbožňovala. I teď se vzájemně povzbuzovaly k co nejhlubšímu prožívání svého žalu. Muka utrpení, která je zpočátku zcela pohltila, vědomě vyhledávaly, obnovovaly a zakoušely tak znovu a znovu. Vydaly se zcela napospas svému zármutku, umocňovaly zoufalství všemi prostředky, které se zrovna naskytly, pevně rozhodnuty neočekávat od budoucnosti ani tu nejmenší útěchu. Elinor byla také hluboce zasažena, ale byla schopná se tomu postavit, schopná přemoci se. Dokázala se radit se svým bratrem, přivítat svou švagrovou při jejím příjezdu a chovat se k ní zdvořile. Snažila se vyburcovat matku k podobnému úsilí a přimět ji ke stejné sebekontrolě a trpělivosti.

Margaret, nejmladší ze sester, byla dobrosrdečná, veselá dívka, která již stihla pobrat hodně z Mariannina romantického přístupu k životu, avšak už ne tolik z jejího bystrého rozumu a nevyvolávala tak nyní, ve svých třinácti letech, dojem, že by se snad sestrám v pozdějším věku vyrovnala.

KAPITOLA 2

Fanny Dashwoodová byla teď na Norlandu novou paní domu a její tchyně a švagrové byly degradovány do pozice hostů. Jako s takovými s nimi zacházela s patřičnou zdvořilostí. Její manžel pak s vlídností, jaké jen byl schopen ke komukoliv jinému než k sobě samotnému, své choti a svému dítěti, trval s jistou dávkou upřímnosti na tom, aby i nadále považovali Norland za svůj domov a jelikož paní Dashwoodová neměla na výběr a musela se zdržet do doby, než se jí naskytne příležitost usadit se v nějakém jiném domě v okolí, nakonec jeho pozvání přijala.

Pobýt ještě v domě, kde jí vše tolik připomínalo šťastnou minulost, přesně odpovídalo její povaze. V oněch zlatých dobách se nemohl žádný člověk radovat ze života více než ona, ani být tolik opojen vidinou budoucího štěstí, což už samo o sobě štěstím bylo. Stejným způsobem se poddávala i zármutku. A tak jako nikdy nepřipouštěla ani ten nejmenší stín na své radosti, odmítala teď i jakoukoli útěchu.

Paní Fanny nebyly manželovy plány týkající se jeho sester po chuti ani v nejmenším. Vztít tři tisíce liber z majetku jejich drahocenného chlapce by znamenalo ochudit ho tím nejhnusnějším způsobem. Naléhavě manžela žádala, aby si vše ještě pečlivě promyslel. Jak by mohl sám sebe ospravedlnit, jak by se jen na sebe mohl podívat do zrcadla s vědomím, že

své dítě, svého jediného syna, oloupil o tak obrovskou částku? Jakým právem se vlastně slečny Dashwoodové, které jsou s ním koneckonců pokrevně spojeny jen napůl, což podle ní vlastně ani žádné příbuzenství nebylo, vůbec mohly dovolávat tak šlechetného daru? Každý přece ví, že se mezi dětmi pocházejícími z různých manželství jednoho otce nepředpokládají žádné opravdové city; proč by měl tedy přivést na mizinu sebe a svého ubohého chlapečka tím, že dá všechny peníze svým nevlastním sestrám?

„Bylo to poslední přání mého otce,“ odpověděl jí manžel, „abych pomohl jeho vdově a dětem.“

„Ale prosím vás, ten už ani nevěděl, co mluví. Vsadila bych deset ku jedné, že v té chvíli dávno nebyl při smyslech. Kdyby věděl, co říká, nikdy by po vás nechtěl, abyste vyrval vlastnímu dítěti polovinu majetku!“

„Nemluvil o nějaké konkrétní částce, drahá Fanny, jen mě požádal tak všeobecně, abych je zabezpečil lépe, než to dokázal on. Možná by bylo lepší, kdyby to byl nechal na mně. Těžko mohl předpokládat, že bych je snad opomenul. Ale jelikož po mně chtěl, abych mu to slíbil, nezbývalo mi než tak učinit, tedy alespoň se mi to tak v tu chvíli zdálo. Dal jsem mu svůj slib a slib musí být dodržen. Je třeba pro ně něco udělat, až opustí Norland a najdou si nový domov.“

„No tak pro ně tedy něco udělejte, ale to něco nemusí znamenat tři tisíce liber. Uvědomte si,“ dodala, „že jakmile jim jednou ty peníze dáte, už je v životě neuvidíte. Vaše sestry se vdají a peníze tak budou v nenávratnu. A naše ubožátko, náš chlapeček už je nikdy neuvidí...“

„Ano, to je jisté,“ pronesl ve vši vážnosti její manžel, „to by pak byl velký rozdíl. Harry by mohl jednoho dne litovat, že přišel o tolik peněz. A kdyby měl početnou rodinu, ztratil by tak vítaný přídavek.“

„Na to vemte jed.“

„Možná by bylo nakonec pro všechny nejlepší rozdělit částku napůl. Pět set liber by byl pro každou pěkný dáreček k věnu.“

„Ach, daleko víc než pěkný. Který bratr by dnes obětoval byt jen polovinu z toho pro své vlastní sestry, natož pro nevlastní! Jste tak šlechetný!“

„Jen žádné skrblení!“ vykřikl plamenně. „V některých případech je více lépe, než méně. Nikdo si aspoň nebude moci myslet, že jsem pro ně neudělal dost. I ony samy si od toho těžko mohou slibovat víc.“

„Nikdo neví, co si od toho slibují,“ řekla mladá paní, „my tu ale nejsme od toho, abychom to zkoumali. Otázka zní, co si můžeme dovolit.“

„Přesně tak. A podle mého si mohu dovolit dát jim každé 500 liber. Nesmíme však zapomínat, že i kdybych jim nic nedal, dostane každá po matčině smrti přes tři tisíce liber a to je pro mladou dámu slušný majetek.“

„Samozřejmě, že ano. A abych pravdu řekla, myslím, že vlastně ani žádný příspěvek nepotřebují. Budou si moci mezi sebe rozdělit deset tisíc liber. A jestli se vdají, tak určitě dobře a jestli ne, budou spolu moci krásně žít z úroků.“

„Mluvíte mi z duše. Říkám si, jestli by nebylo moudřejší udělat spíš něco pro jejich matku, dokud žije, než pro ně. Myslím něco jako rentu. Mé sestry z toho budou mít stejný užitek jako ona. Sto liber ročně jim zajistí veškeré pohodlí.“

Mladá paní trochu váhala dát souhlas s tímto plánem.

„Jistě,“ řekla, „je to lepší než přijít o patnáct stovek naráz. Ale považte, kdyby paní Dashwoodová žila déle než patnáct let, tak na to doplatíme.“

„Patnáct let! Drahá Fanny, vždyť bych jí nevyplatil ani polovinu!“

„Moje řeč. Jistě vám neušlo, že lidé vždycky žijí věčně, když se jim vyplácí renta. A ona je statná, zdravá a je jí sotva čtyřicet. Taková renta, to je vážná věc. Musí se platit pravidelně každý rok a není způsob, jak se jí zbavit. Víte vůbec, co byste si na sebe naložil? Já vím, o čem mluvím, s rentami bývají jen samé patálie. Moje matka je podle otcovy závěti musela vyplácet třem přestárlym sloužícím a neumíte si představit, jak ji to obtěžovalo. Musela je vyplácet dvakrát ročně a toho otravování s jejich doručením... Ani mi nemluvte. Jednou nám dokonce oznámili, že jeden z těch lidí zemřel a nakonec se ukázalo, že to tak vůbec nebylo. Matka z toho byla úplně otrávená. Prý jako kdyby její majetek ani nebyl její, říkala. Navíc to podle ní bylo od otce bezohledné, jelikož takhle se svými penězi nemohla nakládat podle libosti, bez jakéhokoliv omezení. Od té doby jsou mi renty tak odporné, že bych si žádnou na krk neuvázala za nic na světě.“

„Je to jistě protivná věc,“ odvětil pan Dashwood, „když jeden má ročně vydání navíc. Jako by jeho majetek ani nebyl jeho, jak správně říká vaše matka. Zavázat se k pravidelným výplatám v každý určený den je mrzuté. Člověk se cítí tak omezován.“

„O tom není pochyb, navíc se vám za to nikdo ani nenamáhá poděkovat. Nestarají se než o sebe, vy děláte pouze to, co se od vás očekává a vděku se stejně nedočkáte. Být vámi, udělala bych jen to, co bych považovala sama za vhodné. Nedovolila bych jim, aby mě přinutili k nějakému pravidelnému ročnímu závazku. Některé roky by nám mohlo působit nesnáze ušetřit sto, ale i třeba padesát liber z našich vlastních útrat.“

„Myslím, že máte pravdu, má nejdražší. V tomto případě bude lepší nezabývat se rentou, prostě jim občas něco dám, to pro ně bude lepší než pravidelný roční příspěvek, protože kdyby se spoléhaly na větší příjem, příliš by si vyhazovaly z kopýtky a na konci roku by jim v kapse nezbyl ani šesták. Takhle to bude

nejlepší. Sem tam padesát liber, aby si nemusely dělat hlavu, že zůstanou bez halíře, mě úplně zbaví slibu, který jsem otci dal.“

„Přesně tak. Ostatně, abych pravdu řekla, jsem si jistá, že otec ani nečekal, že jim budete dávat peníze. Když říkal, abyste se o ně postaral, měl určitě na mysli spíše jakési podání pomocné ruky v rámci vašich možností, například poohlédnout se po nějakém malém pohodlném domku pro ně, pomoci jim se stěhováním, občas nějaký ten dárek v podobě ryb, zvěřiny, atd... podle ročního období. Dala bych ruku do ohně za to, že nemyslel nic jiného, protože jinak by to od něj bylo opravdu divné a nerozumné. Jen pomyslete, drahý pane Dashwoode, jak dobře si vaše macecha a její dcery budou žít z úroků sedmi tisíc liber a to nemluvíme o té tisícovce pro děvčata, která jim každé hodí navíc padesát liber ročně a ze které budou samozřejmě přispívat matce na výdaje a stravu. Dohromady budou mít nějakých pět set liber ročně, a co by propána mohly čtyři ženy chtít víc? Budou si žít úplně za hubičku! Vždyť nebudou mít žádné výdaje s domácností! Nebudou mít kočár ani koně, téměř žádné služebnictvo, nebudou zvat hosty, tak za co by proboha utrácely? Jen považte, jak dobře jim bude! Pět set liber ročně! Dokážu si jen těžko představit, za co by utratily byť jen polovinu. A vy byste jim k tomu chtěl ještě něco přidávat? Absurdní představa! Spíš by mohly dát ony něco vám.“

„Moje slova,“ musel uznat pan Dashwood, „myslím, že máte naprostou pravdu. Otec určitě neměl na mysli nic jiného, než to, co říkáte. Teď je mi to jasné a budu tedy striktně plnit svůj slib projevováním pomoci a laskavosti, jak jste právě popsala. Jakmile se matka přestěhuje do nového domu, budu jim okamžitě ochotně pomáhat se zabydlováním, jak jen to bude v mých silách. Možná by uvítaly i nějaký malý dárek v podobě nábytku.“

„Jistě,“ odpověděla mladá paní Dashwoodová, „nezapomeňte však na jednu věc. Když se váš otec s matkou stěhovali na Norland, i když byl stanhillský nábytek již prodán, veškerý čínský porcelán, nádobí, příbory a ložní prádlo si ponechali, a to vše teď patří vaší maceše. Její budoucí dům je tedy již nyní skoro celý zařízený.“

„To je nepochybně třeba mít na mysli. A že si přišly na pěkných pár kousků! Vždyť my bychom si také rádi něco přidali k našemu vlastnímu vybavení.“

„Ano a její čajový servis je dvakrát krásnější než ten, co v domě zůstane. Podle mého až příliš krásný na to, jakou životní úroveň si budou moci dovolit. Ale s tím už nic nenaděláme. Váš otec myslel jen na ně. A ještě něco vám řeknu. Nemáte proč být otci nějak zvlášť vděčný a nemusíte věnovat pozornost jeho přáním, protože oba dobře víme, že kdyby mohl, nechal by všechno na světě jim.“

Takovému argumentu nešlo odolat. Vymazal poslední stopy pochybností a dodal panu Dashwoodovi rozhodnost, která mu doposavad chyběla. Rozhodl se proto, že by bylo naprosto zbytečné, ba dokonce spíše nepatřičné, aby se snažil dělat pro vdovu a děti svého otce víc, než projevovat nějaké ty sousedské sympatie, jak nastínila jeho vlastní žena.

KAPITOLA 3

Paní Dashwoodová zůstala na Norlandu ještě pár měsíců. Ne snad proto, že by se tam chtěla nějak déle zdržovat; když silné emoce, které dosud otřásaly jejím nitrem při představě, že by měla opustit byt jen jedině z jejímu srdci tolik drahých míst tohoto domu, polevily, a když znovu nabrala sílu umožňující jí dělat něco jiného, než se jen donekonečna utápět ve světě melancholických vzpomínek, nepřála si nic jiného než z tohoto místa odjet a neúnavně proto pátrala po vhodném obydlí někde v okolí, neboť opustit milovaný Norland se jí zdálo nemožné. Nenacházela však nic, co by naplnilo její představy o pohodlí a klidu a zároveň respektovalo prozíravé námitky nejstarší dcery, jež uvážlivě zavrhlá několik domů jako příliš nákladné a tudíž převyšující jejich finanční možnosti. Paní Dashwoodová věděla od manžela o slavnostní slibu, který učinil jeho syn v jejich prospěch a který z něj sňal břímě nejtěžších starostí na tomto světě. O upřímnosti jeho slov nepochybovala o nic více než její manžel a těšilo ji to kvůli dcerám, neboť se domnívala, že pokud by šlo jen o ni, stačilo by jí k životu i mnohem méně než sedm tisíc liber. Byla tomu ráda také kvůli jejich nevlastnímu bratrovi a vyčítala si, že k němu byla předtím nespravedlivá a pokládala ho za člověka, jenž o velkorysosti nemá ani potuchy. Jeho chování k ní a sestrám

bylo tak pozorné, že nabyla přesvědčení, že mu jejich dobro leží opravdu na srdci a dlouho upřímně věřila, že své šlechetné úmysly naplní. Opovržení, které pociťovala ke své snaze od první chvíle, co ji spatřila, rostlo tím více, čím více během posledních šesti měsíců společného života poznávala její povahu a snad by spolu obě dámy, a to ani přes veškeré snahy paní Dashwoodové o zdvořilost a mateřskou náklonnost, nevydržely tak dlouho, nebýt jisté okolnosti, která se zasloužila o to, že se paní Dashwoodové zdálo velmi příhodné prodloužit pobyt svých dcer na Norlandu.

Touto okolností byla vzrůstající náklonnost mezi její nejstarší dcerou a bratrem mladé paní Dashwoodové, velmi zdvořilým a sympatickým mladým mužem, který jim byl představen krátce poté, co se jeho sestra usadila na Norlandu a na kterém od té chvíle trávil většinu svého času.

Nejedna matka by jejich důvěrnosti ze závažných důvodů podporovala, neboť Edward Ferrars byl nejstarším synem muže, který po sobě zanechal značné jmění, jiná by se zase snažila z opatrnosti svou dceru odradit, jelikož kromě směšně malé částky, jež mu patřila, záleželo veškeré mladíkovy budoucí jmění na vůli jeho matky. Ale paní Dashwoodové nezáleželo ani na jednom, ani na druhém. Stačilo jí, že se zdál být hodný, že měl rád její dceru a že Elinor jeho očividně také. Bylo proti jejím principům připustit, že by majetkové rozdíly mohly rozdělit dva mladé lidi, kteří jsou k sobě přitahováni mocnou silou vzájemného souznění povah. Pochopit, že by kdokoliv, kdo měl možnost Elinor poznat, mohl mít jen stín pochybnosti o jejích kladech, už pak bylo úplně nad její síly.

Edward Ferrars je nezauljal hezkou tváří či elegantním vystupováním. Krásy mnoho nepobral, a pokud ho člověk nepoznal blíž, bylo těžké si ho oblíbit. Byl příliš plachý na to, aby vynikl, ale ve chvílích, kdy se mu podařilo přemoci vrozenou

nesmělost, člověk poznal, že má milou povahu a dobré srdce. Jeho přirozená inteligence byla podpořena solidním vzděláním. Ale ani jeho nadání, ani jeho zájmy se neslučovaly s matčíným a sestřiným přáním, aby vynikl. Jak? To samy nevěděly. Matka toužila vidět ho v politice, jak vstupuje do parlamentu, prahla po tom, aby se přátelil se známými muži té doby. Jeho sestra to viděla stejně s tím, že by prozatím mohl začít dosahovat těchto skvělých cílů tak, že by se projížděl v bryčce všem na očích. Edward však neprojevoval zájem ani o známé muže ani o bryčky. Vše, po čem toužil, byl klidný rodinný život v soukromí. Naštěstí měl však mladšího bratra, který si v tomto ohledu počínal mnohem slibněji. Edward v domě pobýval již pár týdnů, než si ho paní Dashwoodová začala více všimnat, jelikož se v tom čase stále ještě utápěla hluboko ve svém zármutku a nevěnovala pozornost dění kolem. Konstatovala pouze, že je to tichý a zdvořilý hoch a proto se jí zalíbil. Nevyrušoval ji v prožívání duševní trýzně zbytečnými rozhovory. Blíže si ho poprvé všimla a ocenila až jednoho dne, kdy se Elinor náhodou postavila nad tím, jak málo se podobá své sestře. Tato poznámka nemohla než ještě více upevnit matčino dobré mínění o něm.

„To mi stačí,“ prohlásila. „Když říkáš, že je úplně jiný než Fanny, znamená to, že je hodný a milý. Už teď ho mám ráda.“

„Myslím, že se vám bude líbit ještě víc, až ho poznáte blíž,“ řekla Elinor.

„Líbit?“ odpověděla matka s úsměvem, „já neumím lidem projevovat své city jinak než láskou.“

„Mohla byste si ho třeba vážit.“

„Nikdy jsem mezi tím nedokázala dělat rozdíl.“

Od té chvíle usilovala paní Dashwoodová o to, aby se s Edwardem více sblížila. Chovala se k němu přátelsky a mile a on se v její společnosti brzy zbavil své ostýchavosti. Brzy pochopila všechny jeho přednosti; jistou roli zde velmi pravděpodobně

sehrálo i silné přesvědčení o jeho vřelých citech k Elinor, a byla si naprosto jistá, že je to řádný a dobrý člověk. Dokonce i mladíkovo rezervované chování, ostře kontrastující s jejími vžitými představami o tom, jak by se měl mladý muž chovat, už jí tolik nevadilo, když poznala jeho vřelé srdce a citlivou povahu.

Jakmile začalo jeho chování k Elinor vykazovat první příznaky lásky, ihned považovala jejich vztah za vážný a těšila se na brzkou svatbu.

„Za pár měsíců, moje milá Marianno, se Elinor velice pravděpodobně změní život. Bude nám chybět, ale bude šťastná.“

„Ach maminko, co jen bez ní budeme dělat?“

„Ale holčičko moje, vždyť se s ní neloučíme navždy. Budeme bydlet jen pár mil od sebe a navštěvovat se každý den. Získáte opravdového a milujícího bratra. Mám o Edwardovi to nejlepší mínění na světě. Ale vypadáš nějak ustaraně, drahoušku, neschvaluješ snad sestřinu volbu?“

„Jsem spíš trochu překvapená,“ odvětila Marianna, „Edward je moc hodný a já ho mám opravdu ráda. Zároveň to ale není zrovna ten typ muže... chybí mu... nevím, jak to říci, jeho vzhled nijak nezaujme, nemá šarm ani půvab, jaký přece má mít muž, který dokázal okouzlit Elinor. Jeho oči nezáří, neplane v nich jiskra nadšení prozrazující vynikajícího ducha. A navíc mám pocit, maminko, že nemá vkus. Hudba mu nic neříká. Obdivuje sice velice Elinořiny kresby, ale vůbec jim nerozumí. Je evidentní že, navzdory tomu jak rád ji pozoruje, když maluje, nemá o malbě ani potuchy. Obdivuje je jako zamilovaný, ne jako znalec. Mě kdyby chtěl uspokojit, musel by být schopen obojího. Nemohla bych být šťastná s mužem, který by neměl stejné záliby jako já. Musí mít ve všech situacích stejné pocity jako já, číst stejné knihy, být okouzlen stejnou hudbou. Ach maminko, viděla jste, jak nudně a bez špetky zápalu nám Edward včera předčítal? Byla jsem z toho kvůli Elinor celá špatná.“

A přitom se zdálo, že jí to vůbec nevadilo, jakoby si toho ani nevšimla. Já málem vyskočila z kůže! Slyšet ty verše, jejichž krása mě leckdy dohání k šílenství, předčítat s tak neochvějným klidem, tak strašně lhostejně...!“

„Nezapomínej, má milá, že ti ještě není ani sedmnáct. Proč bys neměla mít v životě tolik štěstí jako tvoje matka? Jen v jednom, má drahá Marianno, ať se tvůj osud od jejího liší!“

KAPITOLA 4

„Jaká škoda, Elinor, že Edward nemá žádný cit pro malování“, pronesla Marianna.

„Žádný cit pro malování?“ zopakovala její sestra, „proč myslíš? Sám sice nemaluje, to je pravda, ale moc rád si prohlíží obrazy druhých a ujišťuji tě, že mu v žádném případě nechybí vrozený vkus, i když zatím neměl příležitost si ho vypilovat. Věřím, že kdyby se byl někdy učil, byl by z něj opravdu dobrý malíř. Tak málo věří svému úsudku, že se nikdy neodvažuje vyjádřit k jakémukoliv obrazu, ale má vrozený cit a nekomplikovaný vkus, které ho vedou většinou správným směrem.“

Marianna nechtěla být indiskrétní a tak to dál nerozebírala, ale způsob, jakým podle Elinor hodnotil práce druhých, se diametrálně lišil od plamenného vytržení, které bylo podle ní jediné kritérium opravdového vkusu. V duchu se nad tím pousmívala, obdivovala však sestru pro její zaslepené zaujetí.

„Doufám, Marianno, že si nemyslíš, že by mu chyběl vkus všeobecně. Ale to určitě ne, protože tvé chování k němu je tak srdečné a kdybys na něj měla opravdu takový názor, jsem si jistá, že bys mu neprojevovala tolik sympatií.“

Marianna nevěděla, co na to říci. Za žádnou cenu nechtěla zranit sestřiny city, předstírat však také nedokázala. Nakonec tedy řekla:

„Nezlob se, Elinor, že nechválím jeho přednosti tak, jak by si podle tebe zasloužil. Neměla jsem tolik příležitostí proniknout hlouběji do jeho mysli a poznat blíže jeho záliby a vkus jako ty, ale mám to nejlepší mínění na světě o jeho laskavé povaze a bystrém rozumu. Myslím si, že je milý a důstojný.“

„Jsem si jistá,“ řekla Elinor s úsměvem, „že ani jeho nejlepší přátelé by nemohli být nespokojeni s takovým hodnocením. Vřelejší slova si ani neumím představit.“

Marianna si v duchu zatleskala, že dokázala sestru tak potěšit.

„O jeho inteligenci a dobrotě,“ pokračovala Elinor, „nemůže pochybovat nikdo, kdo se s ním setkal dostkrát na to, aby se před ním otevřel a důvěrněji rozpovídal. Jeho vynikající rozum a pevné zásady zůstávají dlouho skryty za plachostí, která ho nutí raději mlčet. Ty už teď o něm víš dost na to, abys náležitě ocenila jeho pravé hodnoty. To jen okolnosti zavinily, že jsi nemohla, jak říkáš, „proniknout hlouběji do jeho mysli“. Zůstávali jsme s Edwardem často sami, když ty ses láskyplně starala o maminku. Mohla jsem ho tak lépe poznávat, naučit se rozumět jeho pocitům, vyslechnout jeho názory na literaturu a umění a proto se nezdráhám tvrdit, že má velmi kultivovaného ducha, úzký vztah ke knihám, živou představivost, vynikající pozorovací talent, správný a trefný úsudek a jemný a vybraný vkus. Čím víc ho poznávám, tím více mé přesvědčení o všech jeho přednostech roste. Na první pohled nijak zvlášť nezaujme a asi těžko by ho někdo nazval krasavcem, dokud tě neupoutají jeho neobyčejně hluboké oči a laskavé chování. Znáám ho teď tak dobře, že ho považuji za krásného, tedy, řekněme, svým způsobem... Co na to říkáš, Marianno?“

„Mně se bude za chvíli zdát také krásným, Elinor, i když zatím s tebou tento názor tak úplně nesdílím. Až mi řekneš, že

ho mám mít ráda jako svého švagra, budu se obdivovat jeho tváří stejně, jako se již nyní obdivuji jeho povaze.“

Elinor sebou překvapeně cukla a zalitovala, že se nechala tak strhnout, když o něm mluvila. Zároveň pochopila, jak vysoké mínění o Edwardovi vlastně má. Věřila, že tyto pocity jsou vzájemné, ale potřebovala se o tom ještě ujistit, měla-li ji těšit Mariannina neochvějná jistota v jejich lásku. Věděla, že pro Mariannu, stejně jako pro matku, se domněnka rychle mění v pevnou víru, a že pro ně přání znamená naději a naděje jistotu a proto se rozhodla objasnit sestře skutečný stav věcí.

„Nehodlám zapírat,“ začala, „že mám o něm vysoké mínění, že si ho hluboce vážím a že se mi líbí.“

Tady Marianna pobouřeně zasáhla: „Vysoké mínění! Hluboce vážím! Líbí se mi! Ty nemáš srdce, Elinor! Ne! Je to ještě horší. Ty se stydíš dát své city najevo! Řekni to ještě jednou a já ihned odejdu z pokoje.“

Elinor se neubránila smíchu.

„Odpusť mi,“ řekla, „opravdu jsem tě nechtěla urazit, když jsem své city vyjádřila s takovým klidem. Mysli si, že jsou silnější, než jsem řekla, myslí si zkrátka, že jsou takové, jaké si Edward zaslouží a že tuším, snad i doufám, že jsou opěťované, bez toho abych se při tom chovala neopatrně a pošetile. Ale víc si nedomýšlej. Já nevím, jestli mě opravdu miluje. V některých chvílích si tím nejsem vůbec jistá, a dokud mi nevyzná lásku, nemůžeš se divit, že se snažím svým citům odolávat a nemalovat si to či nenazývat to jinak než tomu možná doopravdy je. V hloubi srdce mám o jeho lásce jen malé – skoro žádné pochyby. Ale jsou tu i jiné věci, které je třeba vzít v potaz. Není zdaleka nezávislý. Nevíme jaká jeho matka ve skutečnosti je, ale soudě podle toho, co Fanny občas utrousí o jejím chování nebo názorech, odhaduji, že to asi nebude zrovna milá starěnka a asi bych se hodně mylila, kdyby si Edward sám dobře

neuvědomoval těžkosti, které by ho čekaly, kdyby se rozhodl spojit svůj život s dívkou, která nemá ani věno, ani postavení.“

Marianna byla ohromená, jak dalece s matkou dokázaly popustit uzdu fantazii.

„Takže vy nejste zasnoubeni?“ vykřikla, „ale to určitě nebude dlouho trvat. A já v tom otálení navíc vidím dvě výhody: nepříjdu o tebe tak brzy a Edward bude mít příležitost rozvíjet svůj přirozený talent k činnosti, kterou máš nejraději, což je pro tvé budoucí štěstí nezbytné. Ach, kdyby ho tak tvé umělecké vlohy povzbudily a naučil se také malovat, to by bylo úžasné.“

Elinor řekla své sestře pravdu. Nedokázala se vidět tak blízko splnění svých snů, jako ji viděla Marianna. Edwarda občas přepadala zvláštní skleslost, která podle ní nesvědčila o jeho lhostejnosti, jako spíš o jakémsi pocitu marnosti, až zoufalosti. Kdyby byly příčinou těchto stavů pochybnosti o jejích citech k němu, byl by snad jen trochu znepokojený, ale jen těžko by ho viděla tak často v tak ponuré náladě. Připadalo jí moudřejší hledat vysvětlení v jeho naprosté finanční závislosti, která mu bránila, aby dal svým citům volný průchod. Věděla, že se jeho matka nijak nenamáhá, aby mu zpříjemnila domov nyní, a nehodlá mu jakkoliv pomoci vytvořit si vlastní domov ani v budoucnu, pokud se nebude striktně řídit jejími ambiciózními plány. Tváří v tvář tak nezvratné jistotě doléhala pak i na Elinor jistá tíha. Nesdílela se sestrou a matkou jejich jistotu v Edwardovu lásku k ní. Ne, čím více času spolu trávili, tím více v ní hlodaly pochybnosti o povaze jeho citů a občas zažívala těžké chvíle, kdy se sama sebe ptala, zda to všechno není prostě jen přátelství.

Ať už však byly Edwardovy city k Elinor jakékoliv, mladé paní Dashwoodové jejich projevování bohatě stačilo k tomu, aby, jakmile si jich všimla, pocítila značnou znepokojenost a projevila (což nebylo nic překvapivého) naplno své hulvátství.

Využila první příležitosti a vylíčila své nevlastní tchyni nanejvýš urážlivě nejdříve bratrovu grandiózní budoucnost a samozřejmě rozhodnutí paní Ferrarsové oba syny dobře oženit. Svou řeč pak uzavřela barvitým popisem nebezpečí číhajícího na každé děvče, které by se snažilo uchvátit je pro sebe. Paní Dashwoodová mohla jen těžko předstírat, že nerozumí, natož pak zachovat si klidnou hlavu. Odpověděla snaše způsobem, který nepřipouštěl pochybnosti o hlubokém opovržení, které k ní chovala a kvapně opustila pokoj s rozhodnutím, že ať už jsou nevýhody či náklady spojené s náhlým stěhováním jakékoliv, nedovolí, aby její dcera zažívala takovou potupu už ani týden.

V tomto stavu mysli ji zastihl dopis obsahující zvlášť dobře načasovaný návrh. Jednalo se o finančně výhodnou nabídku menšího domku patřícího jednomu jejímu bratranci – urozenému a bohatému gentlemanovi z Devonshiru. Dopis byl napsán jeho vlastní rukou a nesl se ve vřelém přátelském duchu. Prý se dozvěděl, že hledá nové obydlí, a i když jí nemůže nabídnout víc než pouhý zahradní domek, zaručuje se, že pokud by jí vyhovoval, postará se o všechny potřebné úpravy. Silně naléhal poté, co jí do detailů popsal domek a zahradu, aby s dívkami přijela do jeho sídla v Barton Parku a mohla se tak sama rozhodnout, zda by jí bartonský domek ležící ve stejné farnosti po pár úpravách vyhovoval. Vypadalo to, že si opravdu z celého srdce přeje jim pomoci a dopis byl napsán tak mile, že z něj jeho sestřenice měla nelíčenou radost, obzvláště nyní, kdy tak trpěla chladným a necitelným chováním ostatních příbuzných. Neváhala ani minutu. Rozhodnutí padlo už při čtení dopisu. Poloha bartonského panství v Devonshiru tak vzdáleného od hrabství Sussex, která by byla ještě před pár hodinami hravě zastínila všechny možné výhody tohoto místa, se nyní stala tím nejlepším doporučením. Opustit Norland už pro ni nebylo neštěstí, vlastně si teď nic jiného nepřála. Ve

srovnání s úděsnou představou, že by měla zůstat nadále v tomto domě jako host své nevlastní snachy, to bylo hotové požehnání. A rozloučit se navždy s milovaným domem bylo méně bolestné, než v něm bydlet či navštěvovat ho, dokud je jeho paní taková osoba. Bez prodlení tedy siru Johnu Middletonovi napsala dopis, ve kterém s vřelými díky jeho milou nabídku přijala a už už spěchala za dcerami, aby jim oba dopisy ukázala a ověřila si, že nemají nic proti.

Elinor od začátku tvrdila, že by pro ně bylo moudřejší, aby se usadily dál od Norlandu, než někde blízko jejich současných majitelů. Už jen z tohoto důvodu nic proti matčinu záměru odstěhovat se do Devonshiru nenamítala. Navíc byl domek, alespoň jak to pochopila z popisu sira Johna, skromný a nájemné tak nečekaně nízké, že nebylo ani možné cokoliv namítat, a ačkoliv byl Devonshire od Norlandu poněkud dále, než by si byla představovala, nesnažila se nijak matce v odeslání odpovědi zabránit.

KAPITOLA 5

Jen co tak učinila, nelenila paní Dashwoodová a dopřála si to potěšení oznámit nevlastnímu synovi a jeho choti, že už našla nový dům a že už jim tedy nebude na obtíž déle, než bude vše připraveno k jejich nastěhování. Vyslechli ji s překvapenými výrazy. Fanny neřekla nic, její manžel však zdvořile zadoufal, že se snad nehodlají odstěhovat příliš daleko od Norlandu, na což mu s velkým uspokojením odpověděla, že budou bydlet v Devonshiru. Jakmile tato slova uslyšel Edward, prudce se k ní otočil a hlasem, ve kterém se mísilo překvapení se znepokojením a který ji vůbec neudivoval, opakoval jako ozvěna: „Devonshire? Opravdu se chystáte do Devonshiru? Tak daleko? A do které části?“ Vysvětlila mu, jak se věci mají a že Barton se nachází necelé čtyři míle od Exeteru.

„Je to jen prostý domek, ale já doufám, že v něm budu moci přivítat plno přátel. Můžeme lehce přistavět jeden dva pokoje, a pokud nebude našim přátelům zatěžko podniknout za námi tak dlouhou cestu, jsem si jistá, že je budu moci přijmout ve svém domě, jak se patří.“ Svou řeč ukončila tím, že do Bartonu velmi laskavě pozvala manžele Dashwoodovy a ještě laskavěji Edwarda. Ačkoliv ji poslední rozhovor s nevlastní snachou přinutil rozhodnout se nezůstávat již na Norlandu ani o minutu

víc, než bylo nezbytně nutné, neměl ani ten nejmenší vliv na její názor na to, čeho se týkal.

Její nesouhlas s odtržením Elinor a Edwarda byl teď silnější než kdy předtím, a tím, že Edwarda tak vřele pozvala do jejich nového domu, chtěla dát mladé paní Dashwoodové najevo, jak málo jí na jejich plánech a mínění záleží.

Pan Dashwood pak dokolečka opakoval své nevlastní matce, jak velice ho mrzí, že si vybrala dům tak daleko od Norlandu, protože takhle jí nebude moci poskytnout žádnou pomoc při stěhování. Byl z toho opravdu celý rozmrzelý, neboť to byla právě ta jediná pomoc, na kterou se nakonec smrskl jeho slib daný otci, a ten se za daných okolností jevil jako ne-realizovatelný.

Veškeré zařízení proto bylo posláno po vodě. Jednalo se převážně o ložní prádlo, nádobí, čínský porcelán a knihy a překrásné Mariannino piano. Fanny si při pohledu na vůz odvážející všechny tyto věci povzdechla. Připadalo jí vůči ní kruté, že i když jsou příjmy paní Dashwoodové v porovnání s jejich vlastními v podstatě bezvýznamné, bude mít tato dáma doma tak pěkné kusy.

Paní Dashwoodová si pronajala domek na rok. Byl zařízený a tak nic nebránilo tomu, aby se mohla ihned nastěhovat. Obě strany s dohodou souhlasily a jí tedy před odjezdem na západ zbývalo už jen na Norlandu dobalit všechny věci a rozhodnout se, co vše si s sebou do nové domácnosti vezme, s čímž byla hotova raz dva, jelikož když jí na něčem záleželo, dokázala být velmi rozhodná. Koně, které jí zanechal manžel, se prodali brzy po jeho smrti, a jelikož se vyskytl zájemce i na kočár, rozhodla se, na naléhání své nejstarší dcery, prodat i ten. Kdyby mělo být po jejím, tak by si byla kočár kvůli dětem nechala, ale Elinorina rozvážnost nakonec zvítězila. Stejně moudře jí její nejstarší dcera poradila i v otázce omezení počtu sloužících na tři: dvě

pokojské a jednoho sluhu, které si bez dlouhého otálení vybrala ze svého bývalého norlandského personálu.

Sluha a jedna pokojská odjeli neprodleně do Devonshiru, aby mohli dům nachystat na příjezd jejich paní s dcerami. Jelikož paní Dashwoodová paní Middletonovou v životě neviděla, přišlo jí vhodnější nastěhovat se rovnou do domku, než být hostem na bartonském sídle a důvěřovala natolik popisu sira Johna, že nepociťovala žádnou zvědavost si domek prohlédnout, než do něj vstoupí jako do svého. Horlivá nedočkavost, aby už byla z Norlandu jednou provždy pryč, nabývala vždy znovu na intenzitě, kdykoliv se jí vybavilo, jak očividné uspokojení přivodila její nevlastní snaše představa, že již brzy odjedou, uspokojení tak špatně kamuflované chladným dotazem, zda by se snad nechtěli ještě zdržet. Teď byl ten správný čas, aby její nevlastní syn splnil slib daný otci. Jelikož se tak nestalo při jeho první návštěvě zděděného panství, mohl k tomu být jejich odjezd tou pravou chvílí. Podobné naděje však začaly paní Dashwoodovou brzy opouštět. Podle toho, jakým směrem se řeči jejího nevlastního syna ubíraly, jí záhy bylo jasné, že celá jeho pomoc bude spočívat v tom, že je nechal půl roku bydlet na Norlandu. Neustále jim líčil, jak skandálně rostou výdaje na domácnost, jaké že horentní sumy musí neustále vynakládat muž jeho postavení, až to nakonec vypadalo, jakoby sám potřeboval nějakou tu pětku navíc.

Několik týdnů poté, co přišel první dopis od sira Johna Middletona, bylo v jejich budoucím domově vše nachystané a paní Dashwoodové a jejím dcerám nezbývalo než vyrazit. Mnoho slz bylo prolito, když se naposledy loučily s jejich srdci tak drahými místy. „Milovaný, milovaný Norlande!“ naříkala Marianna, když se v předvečer odjezdu procházela sama před domem, „přestaneš mi snad někdy chybět? Naučím se někdy tolik milovat i jiná místa? Ach šťastný, přешťastný domove! Kdybys jen

věděl, jak mě bolí srdce, když se na tebe dívám z tohoto místa, odkud na tebe možná mé oči již nikdy nepohlédnou! A vy, mé milované, tak dobře známé stromy! Vy přece dál porostete k nebi. Ani lísteček neztratíte kvůli našemu odjezdu, ani větvička se nepřestane houpat ve větru jen proto, že my už tu nebudeme, abychom to všechno mohly vidět a obdivovat. Ne, vy tu budete stále, nemáte potuchy, jakou bolest či potěšení působíte a necítíte, jak se mění ti, jež se procházejí ve vašem stínu. Ale kdo se teď bude chodit kochat vaší krásou?“

KAPITOLA 6

První část jejich cesty se nesla v tak melancholické náladě, že jim vše připadalo smutné a jednotvárné. Ale jak se blížily k cíli, rostoucí zájem o místo, ve kterém budou žít, zvítězil nad poraženeckou náladou a následný pohled na bartonské údolí je vyloženě rozveselil. Byl to kraj půvabný a úrodný, hustě zalesněný, se spoustou travnatých pastvin. Cesta se klikatila ještě něco přes míli, než konečně kočár zastavil před jejich novým domem. První, co spatřily, byl menší travnatý dvorek, ke vstupu je pak lákala elegantní branka.

Bartonský dům byl sice malý, nicméně pohodlný a solidní. K jejich představě zahradního domku měl ovšem daleko. Jeho stavební řešení nebylo příliš originální, střechu pokrývaly tašky, okenice nebyly natřené nazeleno a po zdech se neplazil zimolez. Prostředkem domu vedla úzká chodba do zahrady na druhé straně. Vpravo i vlevo za vchodem byly salóanky, oba o ploše asi šestnáct stop. Pracovna a schodiště se nacházely za nimi. Čtyři ložnice a dvě mansardy tvořily zbytek domu. Dům byl postaven nedávno a vše bylo v dobrém stavu. Jenže v porovnání s Norlandem byl tak ubohý a maličký! Ale slzy, které v nich tyto vzpomínky vyvolaly, rychle oschly. Rozveselilo je, když viděly, jak se sloužící radují z jejich příjezdu a všechny byly pevně rozhodnuty tvářit se šťastně kvůli těm druhým. Byl

začátek září, slunce hřálo a to, že se seznámily s novým domovem v tomto překrásném ročním období, jim vlévalo do žil novou krev.

Domek měl výhodnou polohu. Hned za ním se zvedaly vysoké kopce a za nimi po obou stranách další, travnaté či lesnaté či plné obdělávaných políček. Vesnice Barton se nacházela právě na jednom z těchto kopců a z oken jejich domu byl na ni překrásný výhled. Před domem se jim naskýtal panoramatický výhled na celé údolí a široké okolí za ním. Kopce, jež dům obklopovaly, uzavíraly v tomto směru údolí, které se pak mezi dvěma nejstrmějšími svahy táhlo dále pod jiným jménem.

Co se týče velikosti pokojů a zařízení, byla paní Dashwoodová víceméně spokojená. Životní standard, na který byla doposavad zvyklá, si sice žádal pár úprav, ale doplňovat a zlepšovat ji vždycky bavilo a zatím měla dost peněz, aby mohla pokojům dodat trochu elegance, která jim chyběla.

„Dům je pro nás příliš malý,“ řekla, „o tom není pochyb. Zatím se tu tedy pohodlně zabydlíme, jelikož na nějaké úpravy je tento rok už pozdě. Na jaře, až budu mít dost finančních prostředků, mohly bychom začít s nějakými stavebními úpravami. Oba salónky jsou příliš těsné na to, aby se tu mohlo scházet víc lidí, k čemuž bude, jak doufám, často docházet. Mohly bychom třeba jeden z nich a možná i část druhého spojit s chodbou, zbytek by potom sloužil jako vchod. Pak by se dala snadno přistavět ještě jedna místnost, nahoře další dvě ložnice a jeden podkrovní pokoj a měly bychom tu opravdu hezounký a útulný domov. Kdyby tak schodiště bylo trochu vzcnější, nu což, člověk nemůže mít všechno, i když si nemyslím, že by byl problém ho trochu rozšířit. Na jaře uvidíme, jak na tom budeme s penězi a podle toho se rozhodneme, co dál.“

Prozatím, než se dámy budou moci vrhnout do všech těchto úprav díky penězům, které měla našetřit z roční renty pěti set

liber žena, jež v životě nikdy nic neuspořila, projevily všechny dost zdravého rozumu a spokojily se s domem takovým, jaký byl. Každá se snažila zabydlet po svém a dělala, co mohla, aby si pomocí knih a dalších věcí vytvořila útulné prostředí. Vybalily Mariannino piano a našly mu pěkné místo, Elinoriny obrázky pověsily na zdi salónu.

V takovémto rozpoložení je tedy zastihl druhého dne po jejich příjezdu, brzy po snídani, pan domácí, který je přišel osobně uvítat na bartonském panství a nabídnout jim veškeré pohodlí svého domu a zahrady, které by snad momentálně postrádaly. Sir John Middleton byl asi čtyřicetiletý gentleman příjemného vzhledu. Kdysi je navštívil ve Stanhillu, bylo to však už příliš dávno na to, aby si ho jeho mladé neteřinky mohly pamatovat. Dobrá nálada z něj přímo sršela a jeho chování bylo stejně milé a přátelské jako jeho dopisy. Vypadalo to, že má z jejich příjezdu opravdovou radost, a že je pro jejich pohodlí připraven učinit vše, co bude v jeho silách. Barvitě jim vylíčil, jak toužebně si přeje, aby se jejich rodiny co nejvíce sblížily a trval tak upřímně na tom, aby přicházely do jeho domu po večeřet každý den, než se jaksepatří zabydlí, že bylo nemožné se na něj zlobit, i když ve svém naléhání někdy poněkud překračoval meze zdvořilosti. A ve své laskavosti nezůstal jen u slov. Hodinu po jeho odchodu dorazil veliký koš plný ovoce a zeleniny z jeho zahrady, za kterým následoval ještě dárek v podobě zvěřiny. Ještě k tomu si sir John vymínil, že se bude starat o odesílání a doručování veškeré jejich pošty a že mu nemohou odepřít to potěšení posílat jim denně noviny.

Lady Middletonová po něm vzkázala velmi zdvořilé ujištění, že je přijde uvítat, jakmile si bude jistá, že její návštěva nebude nikomu nevhod, na což se jí dostalo neméně zdvořilé odpovědi s pozváním a dámy se tak mohly těšit na seznámení hned následujícího dne.

Samozřejmě se nemohly dočkat, až spatří dámu, na které z velké míry záviselo jejich budoucí blaho, a její elegantní zjev odpovídal jejich představám. Lady Middletonové nebylo víc než dvacet šest dvacet sedm let, měla hezkou tvář, vysokou a impozantní postavu a nanejvýš vybrané chování. Hovořila s elegancí a vznešeností, která jejímu manželovi chyběla. Jí se naopak nedostávalo jeho upřímnosti a srdečnosti. Její návštěva trvala dostatečně dlouho na to, aby opadla první vlna nadšení, jelikož se ukázalo, že ač bylo její chování dokonalé, byla to ve skutečnosti žena odměřená a chladná, která kromě těch nejotřepanějších banalit neměla co říci.

Konverzace však přesto nevázla, jelikož sir John byl velmi výřečný člověk a lady Middletonová se moudře pojistila tím, že s sebou vzala svého nejstaršího potomka, roztomilého asi šestiletého chlapečka, který poskytoval dámám v případě nouze vděčný námět k rozhovoru, neboť se přece hodí zeptat se, jak se jmenuje, kolik je mu let, rozplývat se nad jeho hezkou tvářičkou, pokládat mu tisíce otázek, na které odpovídá jeho matka, zatímco se jí synáček s pohledem zabodnutým do podlahy drží za ruku, k velikému překvapení milostpaní, která nedokázala pochopit, jak může být před cizími tak stydlivý, když doma nadělá tolik povyku. Na žádné zdvořilostní návštěvě by nemělo chybět aspoň jedno dítě, aby bylo o čem se bavit. V tomto případě bylo zapotřebí dobrých deset minut, než se rozhodlo, zda se chlapeček podobá více matce nebo otci a čím přesně, jelikož každý na to měl samozřejmě vlastní názor a každý byl ohromen, že ostatní to vidí jinak.

Dámy Dashwoodovy dostanou již brzy příležitost probrat i ostatní děti svých nových sousedů, jelikož sir John odmítal odejít, aniž by mu slíbily, že s nimi zítra povečeří v jejich domě.

KAPITOLA 7

Barton Park ležel asi půl míle od jejich domku. Při příjezdu projely těsně kolem něj, z domova však na něj zakrýval výhled sousední kopec. Byl to krásný a prostorný dům. Middletonovi si potrpěli na pohostinnost a eleganci. To první k potěšení sira Johna, to druhé jeho choti. Jen vzácně u nich zrovna nepobývali nějací přátelé. Přijímali bezpochyby více hostů než kterákoliv rodina v okolí. Bylo to nezbytné pro jejich blaho, neboť ač byli oba duševně i fyzicky naprosto rozdílní, jedno měli společné: absolutní nedostatek talentu a citu pro cokoliv, co nebylo spojené se společenskými radovánkami a tak byl rozsah jejich zájmů a možných povyražení dosti omezený. Sir John byl lovec, lady Middletonová matka. On štal a zabíjel kance a jeleny, ona rozmazlovala děti. To byly jejich jediné zdroje povyražení. Lady Middletonová na tom byla o něco lépe, neboť své děti mohla kazit v každou denní i noční dobu, zatímco sir John se mohl svým oblíbeným radovánkám oddávat jen polovinu roku. Nepřetržité návštěvy u nich či u známých tak vyplňovaly mezeru v jejich talentu a vzdělání. Udržovaly sira Johna v permanentně dobré náladě a jeho choti poskytovaly vítanou příležitost předvést své vybrané způsoby.

Lady Middletonová si potrpěla na elegantní stolování a bezchybný chod domácnosti. Její ješitnost byla v tomto směru

nejvíce ukojována právě pochvalnými slovy, kterých se jí během návštěv dostávalo. Potěšení sira Johna ze společnosti bylo opravdovější. Právě štěstí zažíval, když se mu podařilo shromáždit kolem sebe tolik mladých lidí, kolik se mu jich jen do domu vešlo a čím více hluku nadělali, tím byl spokojenější, takže byl pro veškerou mládež široko daleko hotovým pozehnáním, neboť celé léto organizoval výlety zaměřené především na požívání studené šunky a kuřete pod širým nebem, v zimě pak pořádal tolik plesů, že to muselo uspokojit každou mladou dámu, kterou zrovna neposedl nenasytný taneční apetit patnáctiletých.

Příjezd každé nové rodiny do kraje byl pro něj vždy nevyčerpatelným zdrojem radosti a dámy, které právě uvítal ve svém zahradním domku, ho doslova nadchly. Slečny Dashwoodovy byly všechny mladé, krásné a přirozené. To mu bohatě stačilo, aby si o nich vytvořil to nejlepší mínění, neboť přirozenost byla vším, co hezká dívka potřebovala, aby okouzila nejen vzhledem, ale také povahou. Jeho dobrácký charakter způsobil, že se cítil šťastný, mohl-li podat pomocnou ruku těm, kteří se ocitli v nezávaděníhodné situaci. Když mohl takto zasáhnout ve prospěch svých příbuzných, cítil u srdce hřejivý pocit a tím, že nabídl svůj zahradní domek rodině složené ze samých žen, uspokojil své lovecké instinkty, neboť pravý lovec, i když oceňuje příslušníky stejného pohlaví sdílející stejnou vášeň pro tento sport, ne vždy se hrne do povzbuzování jejich záliby tím, že je usadí ve vlastním revíru.

Sir John očekával paní Dashwoodovou s dcerami na prahu svého domu, vřele je na bartonském zámku přivítal, a jakmile se ocitli v salónu, začal, stejně jako předchozího dne, znovu vyjadřovat své roztrpčení nad tím, že se mu nepodařilo sehnat žádné rozumné mládence, které by jim mohl představit. Dnes tedy budou muset vzít zavděk pouze jedním dalším pánem

kromě něj samotného, a to jeho blízkým přítelem, který je u něj momentálně na návštěvě, který však bohužel není ani žádný mladík, ani nijak zvlášť zábavný. Poprosil je za prominutí, že bude jejich společnost tak málo početná a ujistil je, že se to již nebude opakovat. Dopoledne prý obešel ještě pár rodin, aby alespoň trochu zvýšil počet hostů, ale dnes je úplněk a každý už má nějaký program. Naštěstí před hodinou dorazila na Barton matka paní Middletonové, velice milá a veselá dáma, tak snad to nebude pro slečny tak strašná otrava. Slečny, stejně jako jejich matka, byly rády, že se budou seznamovat jen se dvěma neznámými hosty, jelikož po větší společnosti nijak zvlášť netoužily.

Paní Jenningsová, matka paní Middletonové, byla dobrosrdečná, veselá, tlustá dáma v letech, kterou, jak se dostala ke slovu, nikdo nezastavil. Působila velmi šťastně a občas se vyjadřovala poněkud jadrně. Vtipkovala, smála se na celé kolo a než večere skončila, pobavila všechny povedenými žertíky na adresu zamilovaných ctitelů a manželů. Zadoufala, že srdce přítomných slečen nezůstala někde v Sussexu a přísahala, že zahlédla, jak se začervenaly, ať už tomu bylo jakkoliv. Marianně to bylo žinantní kvůli sestře a neustále k ní obracela pohled, aby viděla, jak tyto indiskrétní narážky snáší. Tvářila se u toho tak nešťastně, že to Elinor zasáhlo mnohem bolestněji než přisprostlé vtipkování paní Jenningsové.

Plukovník Brandon byl ve všem tak jiný než sir John, že si v něm člověk dokázal jen těžko představit jeho přítele, stejně jako v lady Middletonové jeho choť a v paní Jenningsové zas matku jeho choti. Byl vážný a mlčenlivý, celkem příjemného vzezření a Marianna se s Margaret okamžitě shodly, že je to zatvrzelý starý mládenec, jelikož již překročil pětatřicet let. Jeho tvář sice nebyla nijak krásná, vyzařovala z ní však inteligence a choval se jako pravý gentleman.

Ani jeden z přítomných slečny Dashwoodovy zvlášť neslovil, ale chladné a nezáživné chování paní Middletonové všechny tak otrávil, že byla vedle něj uzavřenost plukovníka Brandona, dokonce i bujaré veselí sira Johna a jeho tchyně balzámem na duši. Lady Middletonová ožila, teprve když po večeri vběhly do salónu její čtyři skotačivé ratolesti, které s ní okamžitě začaly cloumat sem a tam, cupovat jí šaty a nemilosrdně utínat všechny rozhovory, jichž nebyly hlavním tématem.

Během večera se zjistilo, že Marianna je hudebně nadaná a tak ji společnost vyzvala, aby zahrála. Připravilo se piano a všichni byli nachystáni nechat se okouzlit. Marianna, která překrásně zpívala, se na žádost všech přítomných pustila do většiny melodií, které si po svatbě přivezla lady Middletonová a které zřejmě od tohoto dne, kdy je položila na klavír, na něm zůstaly bez povšimnutí, jelikož madam oslavila svůj vstup do manželského života tím, že se úplně vzdala hraní, ačkoliv podle své matky byla vynikající pianistkou a podle ní samotné velkou milovnicí hudby.

Mariannino vystoupení bylo odměněno velkým potleskem. Sir John ocenil každou píseň hlasitými projevy uznání a stejně hlasitě se pak baval se zbytkem společnosti, když Marianna zpívala. Lady Middletonová ho několikrát pokárala, jak jen může být při poslechu tak nesoustředěný a nato požádala Mariannu, aby jí zazpívala jednu oblíbenou píseň, kterou zřejmě krátce předtím přeslechla. Plukovník Brandon byl jediný z celé společnosti, který Mariannu poslouchal bez hlasitých projevů nadšení. Jeho jediným komplimentem bylo to, že jí pozorně naslouchal a tím si v jejích očích získal úctu, na kterou ostatní ztratili právo díky svému nestydatému hudebnímu analfabetismu. Potěšení, které při poslechu očividně zažíval, i když ho nedával na odiv extatickým vytržením, jež by bylo bývalo jejím vlastním pocitům tak blízké, bylo hodno chvály v porovnání

s otřesným barbarstvím zbytku společnosti, a měla dost rozumu na to, aby připustila, že pro muže, který překročil pětatřicítku, je už jaksí passé nechávat se přemoci návalem citů a skákat radostí. Byla připravena brát ohledy na plukovníkův pokročilý věk a ve jménu lidskosti ho tolerovat.